

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 22.7.2009
KOM(2009) 401 lõplik

**KOMISJONI ARUANNE
EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE,**

milles käsitletakse Rumeenias koostöö- ja jälgimiskorra raames saavutatud edusamme

{SEK(2009)1073}

**KOMISJONI ARUANNE
EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE,**

milles käsitletakse Rumeenias koostöö- ja jälgimiskorra raames saavutatud edusamme

1. SISSEJUHATUS – TAUST JA MEETOD

1.1. Eesmärk:

Kui Rumeenia 2007. aasta jaanuaris Euroopa Liiduga ühines, nähti ette koostöö- ja jälgimiskord (edaspidi „jälgimiskord”),¹ et aidata uuel liikmesriigil tuvastatud probleemide lahendamiseks viia ellu laiaulatuslikku kohtureformi ja võidelda korruptsiooni vastu. Jälgimiskord nähti ette asutamislepingul põhineva komisjoni otsusega. Jälgimiskorra abil saab komisjon teha Rumeenia ametisutustega tihedat koostööd poliitilisel ja tehnilisel tasandil, et jälgida ja hinnata edusamme, anda tehnilist nõu ja finantsabi. Jälgimiskord võimaldab kõikidel liikmesriikidel jälgida ja toetada Rumeenia arengut nimetatud valdkondades ja pakkuda nii oskusteavet kui ka finantsabi. Vahe- ja aastaaruannetes, mida komisjon jälgimiskorra raames koostab, hinnatakse edusamme ja tehakse kindlaks kitsaskohad, et abistada Rumeeniat ühinemisel seatud eesmärkide saavutamiseks vajalike esmameetmete kindlaksmääramisel.

Käesolevas aruandes esitatakse komisjoni hinnang edusammudele, mida on tehtud eesmärkide saavutamiseks pärast komisjoni eelmise täieliku aruande esitamist (23. juuni 2008). Samuti tehakse Rumeeniale antava hinnangu põhjal soovitusi. Lisatud töödokumendis on esitatud komisjoni üksikasjalik hinnang iga üksikeesmärgi saavutamisel tehtud edusammudele. Aruande aluseks on Rumeenia ametiasutustelt saadud korrapärased andmed, mis esitati vastusena komisjoni üksikasjalikele küsimustikele iga eesmärgi kohta. Komisjoni on tema töös aidanud mitmete liikmesriikide kõrgetasemelised eksperdid ja toetunud on ka muudest allikatest pärinevale dokumentidele ja teabele.

1.2. Eesmärkide saavutamiseks kasutatav meetod:

Komisjon käsitleb kõiki eesmarke omavahelises tihedas seoses. Rumeeniaga peetud dialoog tõendab veenvalt, et ühe eesmärgi puhul saavutatud edu aitab kaasa teise eesmärgi saavutamisele. Jälgimiskorra mõtte ei seisne kontrollnimekirjade kehtestamises, vaid sõltumatu, stabiilse kohtusüsteemi loomises, mis on võimeline tegema kindlaks huvide konflikte ja võtma nende suhtes meetmeid ning võitlema tõhusalt korruptsiooni vastu. Seepärast ei näe komisjon ette eesmärkide täidetuks lugemist ükshaaval, vaid koostööd Rumeeniaga nii kaua, kuni jälgimiskorra saab lõplikult kaotada.

¹ Komisjoni otsus 2006/928/EÜ, 13. detsember 2006, millega nähakse ette kord, mille abil teha Rumeeniaga koostööd ja jälgida tema edusamme konkreetsete eesmärkide täitmisel kohtureformi alal ning korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses (ELT L 354, 14.12.2006, lk 56).

2. REFORMIDE OLUKORD RUMEENIAS

Saavutused

Nagu ka varasematel aastatel, esitatakse käesolevale aruandele lisatud ajakohastatud andmete seas komisjoni üksikasjalik hinnang jälgimiskorra raames seatud eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kohta. Põhiaruandes võetakse kokku komisjoni peamised tähelepanekud ja esitatakse soovitusel meetmete kohta, mida Rumeenia võtma peaks.

Rumeenia valitsus, keda toetavad prokuratuur ja kohus, on tulemuslikult reageerinud probleemidele, millele osutati 2009. aasta 12. veebruaril avaldatud komisjoni vahearuanandes. On võetud mitmeid praktilisi ja seadusandlikke meetmeid ning reformiprotsessi jätkamine on saanud uue hoo. Siiski peavad muudatuste tulemused olema praktikas tajutavad ka Rumeenia kodanike jaoks. Lisaks puudub kõiki parteisid ühendav selge tahe reformipüüdlusi toetada. Eelkõige peaks parlament tegema järjepidevaid otsuseid kohtureformi ja korrupsiooni likvideerimise toetamiseks.

Uus tsiviil- ja kriminaalkoodeks

Varasemates aruannetes tehtud komisjoni soovitude kohaselt kohustus Rumeenia valitsus selgelt võtma vastu uue tsiviil- ja kriminaalkoodeksi. Mõlema koodeksi vastuvõtmine 2009. aasta juunis väljendas olulist poliitilist tahet ja märkimisväärset edasiminekut tõhusama õigussüsteemi tagamisel. Siiski jõustuvad koodeksid alles pärast seda, kui asjaomased menetluskoodeksid (mille valitsus samal ajal parlamendile esitas) on tavapärase parlamendimenetluse korras läbi arutatud ja heaks kiidetud. Kõigi nelja koodeksi varaseim oodatav jõustumisaeg on 2011.

Koodeksite kohaldamiseks vajatakse rakenduseseadust. On oluline tagada, et nimetatud rakenduseseaduse ja ka menetluskoodeksitega seotud vastuvõtmismenetluse raames ei taastataks selliseid sätteid, mida minevikus vaidlustati, ega lisataks selliseid uusi sätteid, mis kahjustavad kõrgemal tasandil esineva korrupsiooni usaldusväärse uurimise ja sellele järgnevate kohtumenetluste tõhusust.

Hea näide sellise ohu olemasolu kohta on seadus nr 78/2000, mis moodustab kehtiva õigusraamistiku kõrgemal tasandil esineva korrupsiooni uurimiseks ja on riikliku korrupsioonivastase direktoraadi tegevuse õiguslik alus. Lõpliku vastuvõtmiseni viiva protsessi käigus on oluline tagada nimetatud olulise raamistiku säilimine ilma piiranguteta.

Uue kriminaalkoodeksiga nähakse ette varavastaste kuritegude maksimaalsete karistumäärade vähendamine eelkõige seoses korrupsiooni ja sellega liituvate kuritegudega. Nimetatud sätte põhjenduseks toodi soov parandada õigusraamistiku sidusust, isegi kui esmapilgul näib see olevat vastuolus korrupsioonivastases võitluses tehtud jõupingutustega.

Korrupsiooniga seotud õigusrikkumiste eest määratavate karistuste individualiseerimist uuriv tööühik kandis ette lahknevustest kohtuotsustes. Tööühik tegi konkreetseid soovitusi järeelmeetmeteks, mida peaks käsitlema kõrgema astme

kassatsioonikohtus, kes on nõustunud andma välja suunised korrupsiooni eest määratavate karistuste kohta. Suuniste kehtestamine oleks oluline samm kohtupraktika ühtlustamise suunas.

Kohtureform

Võeti vastu kohtutega seotud uus inimressursside strateegia, kuid olukord ei ole Rumeenia jaoks veel lahenenud, kuna probleeme on eelarvekulude, kvalifitseeritud töötajate leidmise ja tugiinfrastruktuuridega. Hoolimata nimetatud raskustest on võetud meetmeid kohtute ja prokuratuuride personaliprobleemide lahendamiseks kohalikul tasandil; selle valdkonnaga on aga tarvis edasi tegeleda. Kõrgeim justiitsnõukogu on suurendanud kohtuinspeksioonide sagedust, et parandada õigusemõistmise kvaliteeti õiguse ühtse kohaldamise ja järjepidevuse tagamise kaudu kogu kohtusüsteemis. Ametisse nimetamise menetlused ja uued konkursid on korraldatud eesmärgiga tagada kandidaatide objektiivsus ja kõrge kvalifikatsioon. Siiski peab kõrgeim justiitsnõukogu tulemusliku ja paindliku personalipoliitika tagamiseks tõhustama oma tegevust. Uue strateegia mõju ei saa veel täielikult hinnata, kuid võib täheldada suuremat teadlikkust ja valmidust probleeme ennetada.

Personalipiirangud on teravdunud kõrgema justiitsnõukogu hiljutiste otsuste tõttu muuta ajutiselt teisele ametikohale määramise eeskirju, mis tegelikkuses piiravad ametisse määrama asutuse võimalusi lõpetada kohtunike või prokuröride määramine teisele ametikohale isegi juhul, kui kerkivad esile tõsised personaliprobleemid. Lisaks muudavad prokuratuuride ümberstruktureerimise eriti raskeks peaprokuratuuri piiratud võimalused kasutada edutamist, distsiplinaarmeetmeid ja töötajate ümberpaigutamist. Prokuratuuri edukaks ümberkorraldamiseks on tarvis suuremat koostööd kõrgeima justiitsnõukoguga.

Kohtupraktika ühtlustamine

Peaprokurör on kõrgema astme kassatsioonikohtule aktiivselt esitanud apellatsioonikaebusi, milles käsitletakse vastuolulist kohtupraktikat ja mis on aidanud kaasa kohtupraktika ühtlustamisele. Õigusküsimustega piirduvate apellatsioonikaebuste arv oli suurim aastal 2007 ja nende väiksem arv aastal 2008 võib osutada teatavale ühtlustamisel saavutatud edule.

Kõrgema astme kassatsioonikohus tegi kaebuste põhjal mitmeid otsuseid, mis on seotud õiguse ühtse tõlgendamise ja kohaldamisega kogu kohtusüsteemis. Siiski põhjustab viivitusi ja ebaselgete põhjenduste esitamist tülikas ja küsitava väärtusega menetlus, mille kohaselt kaks kolmandikku 120 kohtunikust peab osalema otsuse tegemisel ja kokku leppima põhjenduses (pärast otsuse tegemist). Kohtupraktika ühtlustamiseks võeti täiendavaid meetmeid kohtulahendite süstemaatilise avaldamise näol ja kohtumiste korraldamise teel madalama astme kohtute kohtunikega. Suur samm selles valdkonnas oleks korrupsiooni eest määratavaid karistusi käsitlevate suuniste avaldamine, mida kõrgem kassatsioonikohus on lubanud teha selle aasta augustis.

On oluline, et täidesaatev võim lepiks seadusandjaga kokku konstitutsioonikohtu tööd käsitleva seaduse muutmises, et kaotada selliste kohtuasjade menetlemise peatamine, mille puhul kostja esitab kaebuse põhiseadusvastasuse kohta. Samuti tuleks seaduses käsitleda menetluslikke liialdusi, mis on seotud menetluse väidetavat

ebaseaduslikkust käsitlevate väidetega ja mis samuti viivad kohtuasja peatamiseni. Nimetatud probleemid põhjustavad vastuvõetamatuid viivitusi. Probleemidega tuleks tegeleda kas menetluskoodekseid käsitlevate tulevaste arutelude käigus või veel otsesemal viisil, asjaomaste rakenduseeskirjade muutmise kaudu.

Kõrgema kassatsioonikohtu uue juhi ametisse nimetamine sügisel on võimalus tõestada, et on võetud kohustus reformida ja ajakohastada kohtusüsteemi ning suurendada selle läbipaistvust.

Võitlus kõrgemal tasandil esineva korruptsiooniga

Menetlus, mille kaudu Rumeenia parlament taotleb uurimise algatamist endiste ministrite kohta, ei näi olevat ühtne ega ka kiire. Pärast viimase aruande koostamist on parlament neljal juhul uurimismenetluse algatamise heaks kiitnud, kuid keeldunud sellest kahel juhul. Ühel nendest kahest juhust muutis parlament oma arvamust, lubades algatada kriminaaluurimise, kuid teisel juhul ei pidanud parlament seda võimalikuks. On oluline, et parlament näitaks täielikku pühendumist võitluses kõrgemal tasandil esineva korruptsiooniga.

Riikliku korruptsioonivastase direktoraadi direktori uuesti ametisse nimetamine selle aasta veebruaris tähendas olulist edusammu stabiilsuse ja järjepidevuse tagamisel korruptsioonivastase võitluse eest vastutavates ametiasutustes. Rumeenia jaoks on väga tähtis eraldi tõhusa korruptsioonivastase raamistiku jätkuv olemasolu.

Riiklik korruptsioonivastane direktoraat on säilitanud head tulemused erapooletute uurimismenetluste teostamisel kõrgemal tasandil esineva korruptsiooni valdkonnas.

Rahvusliku ühtsuse agentuur

Rahvusliku ühtsuse agentuur toimib nüüdseks ja on saavutanud häid tulemusi varadeklaratsioonide kontrollimisel, mille on esitanud valitsuse liikmed, kohtunikud, juhtivatel ja suure mõjuga ametikohtadel töötavad ametnikud ja kõik riigiteenistujad. Kõnealune tegevus paraneb veelgi, kui valmib kavandatav integreeritud infotehnoloogiline süsteem. Teatava ennetava mõju tagavad rahvusliku ühtsuse agentuuri võetavad puuduvaid varadeklaratsioone käsitlevad süstemaatilised järelmeetmed, milleks on haldustrahvid ja võimalikud kohtuasjad. Need rahvusliku ühtsuse agentuuri korraldatud omaalgatuslikud uurimised on kiiduväärsed. Siiski on rahvusliku ühtsuse agentuuri töö tegelikku mõju võimalik täielikult hinnata alles siis, kui saavad lahenduse esimesed põhjendamata vara, huvide kokkusobimatust või konflikti käsitlevad kohtuasjad, mis on veel asjaomastes kohtutes või distsiplinaarasutustes menetlemisel. Veel peaksid rahvusliku ühtsuse agentuur ja seda kontrolliv rahvusliku ühtsuse nõukogu kujundama stabiilse vastastikusel usaldusel põhineva töösuhte.

Võitlus kohalikul tasandil esineva korruptsiooniga

Peaprokuröri korraldusel on mitmed piirkondlikud prokuratuurid võtnud vastu strateegiad korruptsioonivastaseks võitluseks kohalikul tasandil. Korrapärane parimate tavade vahetamine ja esmatähelepanu pööramine mõjutatud sektoritele aitavad sellele kasulikule algatusele kaasa. Algatuse kaudu on tõusnud piirkondade prokuratuuride teadlikkus madalamal tasandil esinevast korruptsioonist, mis on

teatavates tegevusvaldkondades (nt haridus, tervishoid) laialt levinud. Piirkondlikes prokuratuurides menetlusse võetud juhtumite arvuga võib rahule jääda, kuid tõenäoliselt ei moodusta omaalgatuslikud uurimised neist veel piisavalt suurt osa. Algatusvõime puudumine korruptsiooni avastamisel on ilmne ka kohalike tervishoiu- või haridusosakondade inspeksioonide ning maksuametite puhul, samuti riigiasutuste sisekontrolliorganites.

Üldiselt tuleks panna enam rõhku ennetustööle, mis hõlmab avalikkusele ja kõikidele haldustasanditele suunatud teadlikkuse tõstmise kampaaniaid, haldusmenetluste läbipaistvust, avalikele dokumentidele juurdepääsu võimaldamist jne. Teatavates tegevusvaldkondades (riigihanked, toetused ja load, haridus, tervishoid jne), kus on tõendeid madalamal tasandil esineva korruptsiooni kohta, võiks struktuuralne ennetustegevus pikemas perspektiivis anda paremaid tulemusi kui õiguskaitseasutuste juhtumipõhine lähenemisviis. Loomulikult on mõlemad lähenemisviisid olulised, kuna üksikjuhtumid näitavad, et rikkumised ei jää märkamata.

3. KAITSEKLAUSLID

Eelnevast hinnangust lähtuvalt tekib küsimus, kas tuleks kasutada kaitseklauslit. Avalikes aruteludes aetakse sageli segi jälgimiskorra tõenäoline kestus ja ühinemislepingus sisalduvad ajaliselt piiratud kaitseklauslid. Automaatset seost jälgimiskorra ja kaitseklauslite vahel ei ole Rumeenia ühinemislepingus sätestatud. Kaitseklauslid on ühinemislepingute tavapärane osa. Kaitseklauslid võeti kasutusele, et tagada siseturu ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala tõhus toimimine. Kaitseklausleid saab kasutada 2009. aasta lõpuni ja need võimaldavad vajadusel ajutiselt peatada asjaomaste ühenduse õigusaktide kohaldamise. Komisjon on eelneva hinnangu põhjal arvamusel, et kaitseklauslite kasutamise tingimused ei ole täidetud.

Jälgimiskord kehtib kolmandat aastat. Seda ei võetud kasutusel kindlaksmääratud ajaks ja see tuleks kaotada alles siis, kui kõik seatud eesmärgid on rahuldaval tasemel saavutatud. On selge, et seatud eesmärkideni jõudmine on pikaajaline ülesanne. Näiteks võtab aega korruptsiooni algpõhjustega tegelemine. Need vajalikud süvamuutused võivad alguse saada ainult Rumeenia ühiskonnast endast. Jälgimiskord on mõeldud selle püüde toetuseks, see ei ole eesmärk omaette ega asenda kohustusi, mida Rumeenia ametiasutused peavad võtma, et viia kohtusüsteem ja -praktika vastavusse üldiste ELi nõuetega.

4. JÄRELDUSED JA SOOVITUSED

Rumeenia on alates eelmise komisjoni aruande koostamisest 2008. aastal teinud palju edusamme reformiprotsessi taaskäivitamiseks: uue hooga on saavutatud mitmeid häid tulemusi. Siiski tekitab Rumeenia jaoks endiselt probleeme asjaolu, et kriminaal- ja tsiviilkoodeksit ei ole kunagi tervikuna läbi vaadatud. See on andnud tulemuseks mitmeid seadusemuudatusi ja erakorralisi määrusi. Sellises olukorras ei ole üllatav, et Rumeenia kohtute kohtupraktika on vastuoluline ja tekitab põhjendamatu viivitusi, mille likvideerimine loob erakorraliste määruste, rakenduseeskirjade ja kohtupraktika segase kogumi. Olukorra keerukuse põhjuseks

on kohtumenetluse politiseerimine ning seni puuduv laiapõhjaline konsensus reformi toetamiseks ja parteide ühemõtteline tahe edendada Rumeenia rahva huvides tegelikke reforme. On oht, et üha kasvav seaduste, rakenduseeskirjade ja kohtupraktika rägastik, mis tuleneb poliitiliste parteide vahelisest pidevast võitlusest, võib kõigi asjaosaliste jaoks muutuda olulisemaks kui peamine eesmärk, milleks on sõltumatu ja stabiilse kohtusüsteemi loomine, mis on võimeline tegema kindlaks huvide konflikte ja nende suhtes meetmeid võtma ning võitlema tõhusalt korruptsiooni vastu.

Eelneva põhjal võib öelda, et konkreetsete reformipüüdluste kaudu saavutatud positiivsed tulemused jäävad tehnilisel tasandil killustatuks, reformid ei ole kindlalt juurdunud ja puudused püsivad.

Eespool nimetatut tõttu kutsub komisjon Rumeeniat üles võtma meetmeid järgmistes valdkondades:

Uued koodeksid:

- tuleb korraldada põhjalik hindamine, mis käsitleb nelja koodeksi mõju kohtusüsteemi toimimisele ning kohtute ja prokuratuuride struktuurile, samuti tuleb kindlaks määrata koodeksite rakendamiseks vajalike eelarvevahendite suurus;
- tuleb korraldada avalik konsulteerimine seoses tsiviil- ja kriminaalmenetluse koodeksitega ning need esimesel võimalusel vastu võtta;
- tuleb hõlbustada nelja koodeksi kiiret jõustumist õigusraamistikku ühtlustava rakenduseaduse vastuvõtmise abil.

Kohtureform:

- tuleb võtta paindlik, prioriteetidest lähtuv lähenemisviis inimressurssidele, kasutades lühemas perspektiivis selliseid erakorralisi meetmeid nagu vakantsete ametikohtade ümberpaigutamine sinna, kus neid enim vajatakse (sealhulgas ametikohtade ümberpaigutamine kohtu eri tasandite vahel), suunates haldusülesanded kohtuhalduri ametikohta loomise kaudu abiteenistujatele ning luues keskmises ja pikemas perspektiivis sellise personalikava, mis vastab kohtusüsteemi vajadustele ning mille loomisel kasutatakse ametissenimetamist, personali ümberpaigutamist, ajutiselt teise ametisse määramist ja pensionileminekut arvestavaid simulatsioone ja prognoose;
- tuleb suurendada kõrgema justiitsnõukogu läbipaistvust ja aruandekohustust, kusjuures nõukogu peaks ise kohustuma tegutsema seoses töölevärbamise, edutamise, distsiplinaarmedetete, personali ümberpaigutamise ja ajutiselt teise ametisse määramise küsimustes omaalgatuslikumalt. Nõukogu põhjendatud otsused tuleks avaldada selges ja juurdepääsetavas vormis.

Kohtupraktika ühtlustamine:

- korruptsiooniga seotud õigusrikkumiste eest määratavate karistuste individualiseerimist uuriva töörühma soovitusi tuleb asjakohaselt arvesse võtta.;

- tuleb tugevdada kõrgema kassatsioonikohtu rolli kohtupraktika ühtlustamisel, sealhulgas apellatsioonikaebuste menetlemise lihtsustamise kaudu õiguse ühtse tõlgendamise ja kohaldamise huvides ning korruptsiooni eest määratavaid karistusi käsitlevate suuniste sätestamise abil.

Võitlus kõrgemal tasandil esineva korruptsiooniga:

- tuleb tagada, et Rumeenia parlament kohaldab ühtselt ja kiiresti menetlust, mis võimaldab kriminaaluurimise teostamist parlamendiliikmete suhtes, kes kuulusid või kuuluvad valitsusse;
- tuleb jälgida kohtusüsteemi tõhusust kõrgemal tasandil esinevat korruptsiooni käsitlevate juhtumite menetlemisel;
- tuleb tagada kõrgemal tasandil esineva korruptsiooni vastase võitlusega seotud õigusraamistiku stabiilsus, sealhulgas uute koodeksite puhul;
- tuleb võtta vastu seadus, mille abil saab kaotada selliste kohtuasjade menetlemise peatamise, mille puhul esitatakse kaebus põhiseadusvastasuse kohta.

Rahvusliku ühtsuse agentuur:

- tuleb tugineda varadeklaratsioonide kontrollimisel ning huvide kokkusobimatuse või konflikti tuvastamisel saavutatud tulemustele;
- tuleb tagada, et kohtu- ja distsiplinaarasutused võtavad rahvusliku ühtsuse agentuuri algatatud põhjendamata vara, huvide kokkusobimatust või konflikti käsitlevate juhtumitega seoses aegsasti meetmeid.

Võitlus kohaliku tasandi korruptsiooniga:

- riiklikku korruptsioonivastase strateegia kooskõlastatust tuleb parandada, et nõrki külgi ja riskivaldkondi oleks võimalik paremini kindlaks teha ning töötada nende põhjal välja eelistatud lahendused kõikidel tasanditel;
- tuleb jätkata prokuratuuride väljatöötatud kohalikele vajadustele kohandatud strateegiate rakendamist ning suurendada nende tõhusust;
- koostöös kohalike ja keskasutustega tuleb hoogustada korruptsiooni ennetavaid meetmeid mõjutatud valdkondades.

Komisjon kutsub Rumeeniat üles edendama reformiprotsessi ja rakendama esitatud soovitusi. Selle põhjal toetab ja jälgib komisjon edusamme järgmisel aastal. Tulemusteni jõudmiseks on tarvis pidevat survet ja komisjon kutsub ka teisi liikmesriike üles Rumeeniat edu saavutamiseks jätkuvalt aitama. Omalt poolt jätkab komisjon Rumeenia püüdluste toetamist poliitilise ja tehnilise arutelu kaudu ning vajadusel asjakohaste eksperthinnangute andmise abil.

Prognoos:

Käesolev aruanne näitab, et Rumeenia valitsus on esitanud olulisi reformiettepanekuid ja et prokuratuuride saavutatud headele tulemustele lisanduvad

kohtute meetmed. Reformid on Rumeenias taas hoogustunud ja toetuvad neile saavutustele, mida komisjon 2008. aasta juulis esitatud aruandes juba käsitles. Selleks et Rumeenia edu oleks püsiv, peaks kohtureform olema poliitkast sõltumatu. Kõikide osaliste vahel tuleks saavutada poliitiline konsensus, mis lubaks kohtusüsteemil toimida sõltumatuna, et erapooletud korruptsiooni käsitlevad uurimismenetlused viiksid kiirete ja tulemuslike otsusteni. Komisjoni arvates toimib jälgimiskord abivahendina, mille kasutamist tuleks jätkata kuni reformide saavutamiseni. Komisjon hindab täiendavaid saavutusi 2010. aasta suvel.